

REVOLUCIJA V NEMČIJI ZMAGUJE.

NAVDUŠENO PRAZNOVANJE KAJZERJEVEGA PORAZA.

Delo v tovarnah ustavljeno; ogromne ljudske mase na ulici.

Chicago, Ill. — Komaj so parne piščali v sredo deset minut na eno zatulile, je šla od ust do ust govoric: "Vojna je končana! Kajzer je tepen!"

V mestu sta bila tak hrušč in trušč, kakršnega ne pozna mesto v svoji zgodovini. Brzobjavke, ki so jih prejeli veliki dnevniki, so kmalu našle svojo pot na ulice. Med ljudstvom na ulici je nastalo brenčanje kakor v panju, ki se je naskrat spremenilo v en sam radosten krik: "Nemčija se je podala in podpisala pogoje za premirje!"

Telefonski zvonci so zazvonili po hišah križem mesta in kakor blisk je švignila novica od ust do ust. Motorniki so zvedeli za vest in zapeli so zvonci na vozovih cestnih železnic, v cerkvenih stolpih so zapeli zvonovi in njih glas se je razlegal daleč naokoli. Na ulicah je pa kraljevalo ljudstvo: "Vojne je konec! Kajzer je tepen!"

Zatuli so rogovji na avtomobilih, ljudje so hiteli v prodajalne in pokupili instrumente, ki delajo hrup. Drugi so se zopet oborožili z železnimi in kositrastimi nožem in razpisali po vseh vitih, ki pa niso videli odrasle ljudi toliki na bobne, ki služijo otrokom za igračo.

Zrak v notranjem mestu je bil napolnjen z zrezanim papirjem, ki ga je veter nosil na vse strani. Ljudje so sloneli na oknih visokih nebotičnikov in streljali s samokresi v zrak.

Od povsod je pa vedno prihajal klic: "Vojna je končana! Kajzer je tepen!"

Ko so dnevniki dobili oficijelna poročila iz Washingtona, so poslali na vse strani buletine, da Nemčija še ni podpisala pogojev za premirje in da so namški poslanci in zastopniki zavezniških narodov komaj pričeli s konferenco. Vse zastonj! Ljudstvo je kovalo časnike, nekateri niso verjeli, kar so čitali, drugi jih pa niso čitali, ampak vtaknili so jih v žep. In če se je našel pameten človek in je hotel ljudski množici povedati resnico, so ga drugi tisoči preupili: "Vojne je konec! Kajzer je tepen!"

Napol obsemeni ljudje so vstopili v trgovine in delavnice in zakričali novico na ves glas, da je hitela ob stenah velikih prodajalnih in vdarila zopet nazaj, kakor da jo govore tisočeri glasovi. Pričeli so zapirati prodajalne delavnice in tovarne. Povsod so prenehali z delom. Ob dveh popoldne je bilo ustavljeno delo v velikih klavnicah in nepregledna dežja so tisoči marširali na ulice. Obrat je prenehel v tovarnah, delavska množica je pa hitela v notranje mesto.

Pričelo je deževati, ali kljub dežju so tisoči merširali na ulicah, peli in kričali. Končno je dež umagal, množica se je pričela raz-

gubljati po gledališčih in odhajati proti domu. Ob šestih zvečer sta trušč in hrup polegla, da kasneje zopet oživita in se nadaljujeta kljub dežju do enajste ure ponoči.

Plaz je prihrumel okoli pol dneva. Veselje se je kmalu spremenilo v delirij mase. Ceste in hodniki v okrajnem mestu so postali naskrat tako zabasani, da je bil reden promet nemogoč. Cestni vogali so bili vrtni, v katerih so se možki, ženske in otroci prerivali, gnetli in suvali, kajti ljudska masa se je brez določene cilja gibala in zibala na vse strani. Ženskam je prihajalo slabo v tej silni gneti, v kateri so vztrajali komaj krepki možki. Ženske so odnašali v bližnje lekarnice in prodajalne, kjer so jim pomagali, da so prišle zopet k sebi. Otroke so v več slučajih komaj rešili, da niso pohojeni od ljudske množice.

Kjerkoli se je kdo pokazal z veliko zastavo, je postal vodja provizorične, nenadoma nastale povorke, ki je kmalu narasla na tisoče. Stare ženske so stopale poleg mladih in brkih korist, mladinci locali v belih jopcih in z belimi predpasniki so pa hodili poleg ljudi, katerim se je na obličju poznalo, da pripadajo k duhovniškemu stanu in da so kot taki naklonjeni prohibiciji. Bila je prava mešanica vseh stanov, kajti padle so vse meje stanovskih predsodkov.

Ljudska masa je bila pijana navdušenja, ženske in dekleta so pomagale povečati norost, ki je dosegla skoraj že višek svojega razvoja. Tovorni avtomobili so postali slavnostni vozovi, na njih je sedela mešanica ljudi, vse križem: možki, ženske in otroci.

To ni bilo praznovanje miru, ampak slavnostno obhajanje zmage, kajti na klobokih je bilo opaziti znamenje: "V pekel s kajzerjem!" In te besede so hitele tudi od ust do ust, izgovarjali so jih celo ljudje, ki so bili vajeni finih navad. Drugi so nosili znamenje "Der Tag", kajzerjevo priljubljeno frazo, s katero je mamil nemško ljudstvo o zmagi nad drugimi ljudstvi.

Nekje je ljudstvo dobilo mlinski rakev in vanjo je položilo slavnostnega močnega, predstavljajočega nemškega kajzerja, in to nosilo v svečanem sprevodu kot znamenje, da je kajzerjem poginil. Drugi so nosili zopet šaljične napise kot na pr.: "Lahko noč, kajzer Bill!"

Uslužbenci v prodajalnah in delavnicah so vzeli službene zastave, se postavili v vrsto in odkorakali na ulice.

V salunih se je gnetlo ljudstvo, pijača je tekla od točajskih miz, jivei so kričali in peli, salunariji in točajji so prosili goste zastonj, naj bodo mirni.

OLJNO VPRAŠANJE V MEHIKI SE BLIŽA REŠITVI.

Mexico City, Mex. — Oljno vprašanje se bliža h koncu. Zdalj izdelujejo sporazum med tujezemskimi operatorji in mehiško vlado. Iz verjetnih virov prihaja vest, da verjetno vlada proglasi vse oljne mehiške vlade proglasil vse oljne izvedence, ki so aktualno v obratu, izvedenim od mehiškega zakona, s čimer bi se proglasilo vse mineralije v proglasila državnega lastnino. Svet, v zemlji za državnega lastnino, pa katerem se nahajajo rudnine, pa jih še niso pričeli pridobivati, bo podvržen ti postavi.

REŠEVANJE DELAVSKEGA VPRAŠANJA V ANGLIJI.

PONEMERENI POSEKI SO POVZROČILI REFORME.
V Angliji je zaposlenih 4,900,000 delavk.

Washington, D. C. — Človek, ki je prišel v "Monthly Labor Review", pokazuje, kako je Anglija reševala delavsko vprašanje, odkar je izbruhnila vojna. V članku so navedeni statistični podatki biroja za delavsko statistiko in delavskega departamenta, ki pokazujejo, kako so delavci v začetku vojne vstopali v velikem številu v armado in nihče ni poudarjal važnosti na idustriji, ki je bila živa potreba za vojno.

Današnja vojna je zahtevala moderne metode, ki so se morale uvesti. V februarju 1917 je zakon za narodno službo postal veljaven, ki je imel namen, da se na najboljši način porabijo delavci in delavke v industriji. To da načrt je bil pomankljiv in izdelati je bilo treba novo organizacijo. V avgustu 1917 je sir Auckland Geddes postal načelnik s partmenta delovne moči.

Naloga ministrstva narodne službe je bila imeti pregled nad železsko delovno močjo.

Sprejemali so prostovoljce, ki so vršili važno in specialno delo. Nekaterim takim prostovoljcem so poverili potne troške, drugi so dobili v gotovih razmerah 85 centov doklade na dan.

Porabili so tujezemske delavce in kazence. Zaposlenih je bilo v januarju 4,740,000 delavk, od katerih je 1,442,000 nadomestilo delavce. Okoli 45,000 ženskih je pa bilo še posebej nastavljenih v bolnišnicah.

Nevažne industrije so bile omejene, toda vsaj je bilo težko, ločiti nevažno industrijo od važne. Za primer, naj služi, da se odpadki v tovarnah, v katerih izdelujejo svilo in milo, važni v municijskih tovarnah.

EKSPLOZIJA OPALILA DVA DELAVCA.

Pittsburgh, Pa. — V Kaufmanovem skladišču je eksplodiral gazolin na tovrnem avtomobilu. Delavca, ki sta stala blizu avtomobila sta dobila hude opekline po obrazu, na glavi in rokah. Prepeljali so ju v bolnišnico. Deloyca sta popravljala avtomobil, ko je kratek električni tok zanetil gazoli in povzročil razstrelbo.

1000 MILJ DOLAROV V ČOLNU NA MORJU.

Turka Island, B. W. I. — Nemška potapljača je ustavila norveško barko "Stifinder" in prisilila kapitana in moštvo, da so jo zapustili v majhnem čolnu. To se je zgodilo 13. oktobra. Mornarji so ostali tri tedne na morju, kajti bili so 1,000 milj od obrežja. Dospeli so na Turk Island popolnoma izmučeni in sestradani.

GALONA MLEKA 45 CENTOV.

Pittsburgh, Pa. — Mlekarska zveza Monyough v McKeesportu je določila, da stane galona mleka 45 centov, v kateri je 3.5 strovega masla. Farmerji v sekciji Monongahela in Goughnoghena, ki izjavljajo, da ne morejo odajati galone mleka ceneje kot po 45c. Cena je pa za 5 1/2 višja, kot so se zanj pogodili farmerji iz države Ohio in okolice Pittsburgha za mesec november.

VSEAMERIŠKA DELAVSKA KONFERENCA PRICNE 13. NOV.

POSETIJO JO DELEGATJE IZ RAENIH AMERIŠKIH REPUBLIK.

Na dnevnem redu je tudi socialna zakonodaja.

Washington, D. C. — Vse priprave so izvršene za veliko delavsko konferenco, ki prične dne 13. novembra t. l. v Laredo, Tex. Delegatje pridejo iz južno in centralnoameriških republik. Največ delegatov bo seveda iz Mehike in Združenih držav.

Konferenca se udeležijo guvernieri mehiških držav, iz Združenih držav pa pridejo guvernieri iz držav, ki meje ob Mehiko. Delavska strokovna organizacija se je razvila v Mehiki ravnotako močno kot v Združenih državah. Konferenca ima namen ugotoviti, če bolj prijateljske vezi med ameriškim in mehiškim delavstvom, ki so se sedaj dokaj trdne.

Vlada Caranze se je pobrigala za blagostan delavcev in to jo je napravila močno. Nekdanjemu tirnu Diazu, ki ga je vrglo mehiško ljudstvo, so bili delavci drhal, ki ima močati, v bogati in delati. Odkar je nastal mir v Mehiki in so izbrisani sledovi nekdanje Diazove in kasnejše Huertove vlade, so napotili tudi za mehiške delavce boljše časi.

Na konferenci dne 13. novembra bodo razpravljali o socialnih zakonih v Mehiki. Odkar je Caranza predsednik, je bilo že sprejetih več socialnih zakonov in uvedene so bile dalekosežne delavske reforme. Te socialne zakone bo treba še bolj spopolniti, ki varujejo delavstvo pred sebičnimi interesi. Razpravljali bodo tudi o vojnem delu ameriškega delavstva in kakšen učinek je napravila vojna na delavski položaj.

Konferenca se bo tudi bavila z vprašanjem preseljevanja mehiških delavcev v Združene države, kajti odborniki mehiške in ameriške delavske strokovne organizacije se trudijo, da ostanejo stiki prijateljski med obema republikama. Mehiško delavstvo se sedaj ločje naseljuje v Združenih državah, ker so bile odpravljene nekatere omejitve. Mehiški delavci večidel delajo na farmah, železnicah in v rudnikih na jugozapadu Združenih držav.

INFLUENCA V ALASKI.

Nome, Alaska. — V tujakšnjem mestu se je pričela širiti influenza. Do sedaj je obbolelo v mestu do 300 helopolnikov na tej bolezni. Eskimoti v okolici umirajo v velikem številu. Živo srebro v toplomeru kaže že par dni pod ničlo.

NOVO IZVOLJEN ŠERIF V JECI.

Detroit, Mich. — Richard C. Kottla, izvoljen šerifom v okraju Baraga s precejšnjo večino dne 5. novembra, ne more svoje službe nastopiti do 16. februarja prihodnjega leta, ker se nahaja v zaporu. Obsojen je bil na šestmesecev zapora, ker je poveril denar iz poštnega sklada v detroitski poboljševalnici.

\$18,000,000 ZA RAZŠIRJENJE VOJASKIH TABORIŠČ.

Washington, D. C. — Stavbinska armadna divizija je bila oblaščen, da izda \$18,000,000 za razširjenje in spopolnenje vojaških taborišč. Od te vsote pojde okoli \$7,500,000 za razširjenje Camp Granta v Rockfordu, Ill.

BRODOVJE S PUNTARSKIMI POMORSČAKI JE IZGINILO.

Rdeča zastava v Hamburgu, Bremeu in drugih mestih.

London, 8. nov. — Novejše vesti iz Kodaža in drugih virov so glasila, da se revolucija v Nemčiji razširja in zmaga vsepovsod. — Pomorščaki, vojaki in delavci v Hamburgu, Bremeu, Wilhelmshavnu, Cuxhavenu, Schwerinu in Tilistu so se pridružili revolucionarjem in v omenjenih mestih ter mnogih drugih vihra danes rdeča zastava.

Karl Liebknecht, socialistični voditelj, ki je bil pred par tedni izpuščen iz zapora, je organiziral delavsko-vojaški svet v Bremeu. Ljudstvo v Bremeu je navdušeno pozdravilo revolucijo in po vseh cerkvah so zvonili zvonovi, ko so delavci in vojski prevzeli lokalno vlado v svoje roke.

Stroga nemška cenzura ne dovoljuje listom v Berlinu poročati o revoluciji. "Tageblatt" piše, da je v Berlinu mir, toda socialistični voditelji Liebknecht, Hoffmann, Haase in drugi obdržajo dnevne javne shode in poulične demonstracije. V ponedeljek je korakalo po berlinskih ulicah kakih 20,000 vojaških deserterjev, pomorščaki med delavci in vojski, toda oblasti se jim niso upale prijeti.

Druga vest iz Kodaža se glasi, da je nemška flota s upornimi pomorščaki v Kielu nekam izginita. Velike dreadnate, na katerih so plapolale rdeče zastave, so odplule iz pristanišča nesmano kam. — Včeraj so poročali, da nameravajo revolucionarni pomorščaki odvesti floto v neko nevtralno pristanišče. Poveljnik mornariške postaje v Kielu, admiral Heine, je bil ubit v boju z rebeli.

Hamburg v rokah revolucionarjev

Kodaž, 8. nov. — Veliko nemško obrežno mesto Hamburg je v rokah revolucionarnih mornarjev, vojakov in delavcev. Po veliki in krvavi bitki, katere so se udeležili tudi ženske, je bila razobečena rdeča zastava na vseh ladjah v pristani in na mestni hiši. Pomorščaki na submarinkah so prideli na suho in se bojevali z rebeli vred proti lojalnim četam.

Revolucija se je razširila po železi Šlezvig-Holštajnu, kjer je večinoma dansko prebivalstvo; rebeli so odprli ječe in izpuštili na tisoče jetnikov na prosto.

Rr. Haase, vodja radikalnih socialistov, je prišel včeraj v Kiel. Hudi boji so se vršili tudi v Luebecku, Altoni in Plensburgu, toda podrobnih vesti od tamkaj ni.

"Lojalne čete" prestopajo na stran rebelov.

Haag, 8. nov. — V Kolinu (Cologne) so bile zadnje nedelje velikanske demonstracije. Delavci so nosili na drogih kajzerjevo sliko, s katero so tokli ob tla in gasili po nji. Vojaki, katerim je bilo zapovedano streljati na izgreduke, se niso zmenili za ukaze in pridružili so se demonstrantom.

V Essenju je bilo v boju ubitih 30 vojaških deserterjev. — Pristanišče Kiel, Wilhelmshaven, Heigoland, Borkum in Cuxhaven so v rokah delavsko-vojaških svetov. Kajzer je s tem izgubil svojo vojno silo na morju, razen submarink, ki se še nahajajo zunaj Nemčije. Revolucijo spremlja generalni štrajk in vsi pristaniščni delavci ter delavci v arsenalih, erodromih in tovarnah so ustavili delo in se združili z vojski vred v revolucionarne organizacije po zgledu ruskih revolucionarjev. Altona, predmestje Hamburga in Apenraole, kjer se nahaja velika

eroplanska postaja, sta v rokah rebelov.

Vse baltiško obrežje v plamenu revolte.

London, 8. nov. — Po zadnjih vesteh so nebrojne garnizije v krajih ob Baltičkem morju zapustile svoja mesta in odkorakale v Kiel, kjer so se pridružile revolucionarjem. Vojaški guvernier v Kielu je na zahtevo rebelov izpuštil vse politične jetnike, med katerimi je bilo veliko število pomorščakov.

Take svobode govora, tiska in zborovanja ni bilo še nikdar v omenjenih nemških mestih kakor je danes. Častnikom v Kielu so dali revolucionarji svobodo, da lahko ostanejo ali odidejo, toda pokoriti se morajo naredbam delavsko-vojaškega sveta, ki je gospodar v mestu. Prva naredba rebelov je bila, da so odpravili salutiranje.

Polupradni Wolffov biro v Berlinu potrjuje resnost položaja v Kielu, Hamburgu in Luebecku, ko poroča, da vlada upa zatrejeti ustajo s armado več tisoč moč, ki je še poslana proti Kielu. Revolucionarji so pa pripravljeno na boju.

Rdeča zastava je zavijala tudi v Warnemuendu in Rostocku na obali Baltiča. V Kielu je ustanovljena provizorična vlada po boljševiškem zgledu.

Nekaj se govori, da so pomorščaki v Kielu rebelirali zato, ker je vedstvo mornarice nameravalo v prihodnjih 48 urah napasti angleški in ameriški brodoge v zadnji igri; pomorščaki pa vedo, da bi vsak napad na morju gotov samomor za vse skupaj, pa so se uprli. Drugi vzroki so slaba hrana in pa zavezi, da so bile vse kajzerjeve obljube o zmagi velika laž in prevara.

Kielski guvernier se je hitro podal.

London, 8. nov. — Po brzobjavkah iz Kodaža so revolucionarji v Kielu hitro izvojevali zmago. Revolucija se je začela na bojni ladji "Kaiser" in častniki, ki so se postavili v bran, so bili hitro na tleh; dva sta bila ubita. Čim se je pokazala rdeča zastava na ladji, so takoj sledile druge bojne ladje v lučki. Pomorščaki so se izkrcali na suho in se pridružili delavcem naskar so se vršile demonstracije po mestu. Nekaj časa pozneje so prišli na lice mesta trije polki infanterije z ukazom, da naredo mir in red. Dva polka sta brez obotavljanja prestopila na stran revolucionarjev, tretji je bil pa razorožen. Četa huzarjev, ki je bila poslana nad rebeli iz Wandsbecka, je naletela na ogenj iz strojnih pušk in huzarji so pobegnili.

Vojaški guvernier je bil prisiljen izročiti lokalno vlado svetu delavcev, pomorščakov in vojakov in privoliti v vse njihove zahteve, ki so bile: Oprostitev vseh vojaških in političnih jetnikov; popolna svoboda govora in tiska; izpuščenji jetniki ne smejo biti več kaznovani; salutiranje častnikom mora prenehati; častniki lahko ostanejo, toda morajo se pokoriti naredbam delavsko-vojaškega sveta.

Socialistični poslanec Haussmann, ki zastopa Kiel v državnem zboru, je dobil nalogo od revolucionarjev, da mora v Berlinu nastopiti proti vsakemu poskusu sovražnosti vlade napram delavsko-vojaškemu svetu.

VREME.

Danes hladnejše in nestanovitno vreme; severozapadni vetrovi. Solnični vzходи ob 6:32 a. m.; solnični zahod ob 4:36 p. m.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oklepaju n. pr. (Nov. 15-16) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnem potekla naročnina. Ponovito je pravilno, da se vam ne ostavi list.

LJUSTVO JE SPREGOVORILU.

Cestnoželezniška odredba je na splošnem glasovanju v Chicagu tako imenitno propadla, da se kaj takega še ni pripetilo nobenemu vprašanju, ki je bilo predloženo ljudstvu, da s splošnim glasovanjem izreče o njem svoje mnenje.

Zagovorniki cestnoželezniške predloge so razpolagali s kampanjskim skladom, ki je bil tako zvrhan, da v njem ni moglo zmanjkati denarja, pa če bi še tako globoko posegli vanj, da omamijo in zbegajo ljudstvo, da ne ve, o čem glasuje. Vzlic temu si ljudstvo ni dalo zamazati oči, da bi ne videlo, kako mu je glasovati.

Vsi veliki ameriški dnevnik, izvzemši enega, so dan za dnem trobili in priporočali ljudstvu, da naj glasuje za cestnoželezniško odredbo. Večina neangleških listov je ravnotako sugestirala ljudstvu, da je zanj rešitev v cestnoželezniški odredbi. Ljudstvo ni dalo počenega groša za te nasvete in priporočila, ampak je dne 5. novembra reklo ne.

Cestnoželezniško odredbo so priporočali vsi interesi, ki postajajo debeli od preskrbovanja mest in malih občin z javnimi potrebščinami. Za njo je bil mogočni Wall street, sploh vsi interesi, ki gledajo le zase in nikdar na ljudske koristi.

Lepo so peli sirenski glasovi teh interesov ljudstvu pred petim novembrom, da ga čaka velika sreča, če glasuje za cestnoželezniško odredbo. Slikali so vse mogoče pridobitve, ki jih dočaka ljudstvo, kajti cestnoželezniška odredba je bila tako skrbno izdelana, da se je dala obratiti kot plašč po vetru. Bila je spretno nastavljena past in privatni interesi so bili prepričani, da se vanjo ujame miška—ljudstvo. Toda miška ni šla v past, ni se dala prevariti s spretno nastavljenim vado. Dne 5. novembra je pogorela cestnoželezniška odredba na splošnem glasovanju, ljudstvo je jasno in določno izreklo, da ne mara darov, ki mu jih prinašajo privatni interesi.

Cestnoželezniški interesi so bili prepričani, da zmaga, o morebitnem porazu se jim ni sanjalo. Na svoji strani so imeli uslužbene dobre govornike, večina časopisja je bila zanje in izrabili so oglaševalni aparat do pike. Kdo naj bi vprico takih sredstev še dvornil o zmagi? Ali mesto zmage je prišel poraz in spolnile so se besede, da se ne more vedno in vsega ljudstva imeto za norca.

Ljudstvo je spoznalo, da odrine poobčinjenje cestnih železnic za nedogleden čas, če glasuje za odredbo. Vide-lo je jasno, če pokoplje odredbo, da nastane možnost, da cestne železnice postanejo splošna občinska last. Spoznalo je, da cestnoželezniški interesi niso iz ljubezni do ljudstvo izdali lepih tisočakov za kampanjo, kajti ti interesi še niso nikdar nič storili za ljudstvo, če niso dvakrat toliko prejeli od njega, kot so mu dali. In tako je ljudstvo porazilo odredbo, ki bi bila zanj nesreča, če bi bila sprejeta.

Ljudstvo, ta velika masa, ne nastopa pri vseh vprašanjih tako modro, kot se je zgodilo dne petega novembra pri splošnem glasovanju o cestnoželezniški odredbi v Chicagu. Prevečkrat in prerado se posluša svoje pseudoprijatelje in se ravna na volišču po njih nasvetu. Seveda spozna svojo zmoto, ko je glasovanje že končano in potem stiska pesti v svoji onemoglosti, ker se ne da popraviti, za kar je glasovalo. Če bi ljudstvo ne poslušalo prijateljev, ki prihajajo k njemu v ovčjih oblacih, od znotraj so pa zgrabljivi volkovi, in bi pretresalo vsa javna vprašanja od vseh strani, ki so zanj dobre in škodljive, bi lahko o vsakem takem vprašanju odločilo z glasovnico sebi v korist.

Izid splošnega glasovanja o cestnoželezniški odredbi dokazuje, da ljudstvo lahko misli in se odloči za pravo pot, če hoče razmišljati o tem, kaj mu koristi in kaj škodi. Ali ljudstvo je dostikrat preleno, da misli in rajše posluša lepo

in ubrano godbo, ki mu je preskrbe njegovi nasprotniki, da ga z njo omamijo in uspavajo. In takrat se dogodi, da ljudstvo glasuje proti svojim interesom.

Poraz cestnoželezniške odredbe na splošnem glasovanju je svetel žarek, ki daje upanje, da se je ljudstvo pričelo dramiti iz omotice in spoznavati, kje so njegovi interesi. Da se dosežejo še večji uspehi v korist ljudstva, se ljudstvo ne sme zazibati nazaj v omotno spanje, ampak mora z bistrim okom opazovati dogodke, ki se pode drug za drugim, in jih pretresati z zdramljenimi možgani.

DOPISI.

Camp Feltham, Anglija. — Čul sem, da izhaja v Ameriki zelo poudarjen slovenski dnevnik Prosveta, a žal mi je, ker mi ni dala priložnosti, da bi ga čital. Na naslov mojega brata sem poslal to poročilo s željo, da ga naj porabi v vašem dnevniku.

Na kak način sem prišel v vjetništvo? Povedal vam bom površno, kajti še vedno trajajo vojne razmere, vsled katerih se moč cenzure še ni zmanjšala.

Pred devetimi leti sem prišel v Ameriko in po petletnem bivanju v nji me je prevladala misel odpotovati proti stari domovini, kajti zaželel sem si nekoliko počitka in razvedrila po večletnem napornem delu. Dne 27. julija 1914 sem se poslovil iz Youngstowna, O., in odšel proti New Yorku. Vožnji listek, sem kupil pri tvrdki Frank Sakser. Odpe-ljal sem se s parnikom St. Louis, lastnina American Line, dne 30. julija 1914. Na tej ladji smo bili štiri Slovenci, nekaj Hrvatov in številni potniki drugih narodnosti. Po tridnevni vožnji po morju nam je naznanil brzojav, da je v Evropi izbruhnila vojna, parniki pa je dobil povelje nadaljevati z vožnjo, proti Liverpoolu mesto proti Southamptonu, kamor smo bili prvotno namenjeni. V Liverpool smo prišli 8. avgusta 1914. Takoj, ko smo se izkrcali, so pobrali nemške potnike, jih odgnali na sodišče in po izprijenju vanj so jih internirali. Kar nas je bilo iz Avstrije, smo bili prosti do 21. avgusta. Potem so nam pobrali denar in nas internirali na otočju med Anglijo in Irsko. Dvema Slovincema so dovolili odpotovati nazaj proti Združenim državam, eden se je takoj izdajal za Ruso, kar mu je pomagalo, drugega so pa pustili odpotovati radi družine, ki jo je imel s seboj. Tudi mi smo vedno imeli upanje, da nas bodo izpustili in nam dali priliko odpotovati, toda selili so nas iz kraja v kraj, izpustili pa nas niso in menda nas tudi ne bodo preje, kakor šele po sklenjenem miru. Bili smo en čas v Douglas of Man, potem v Peelu, kjer so nekateri delali na cestah, toda plača je bila majhna, kakih devet angleških peninj na dan. Kar nas je bilo takih, da nismo hoteli delati, smo se sprehajali in se zabavali kakor smo vedeli in znali. Vsaki dan dve uri smo se lahko igrali z žogo, ki jo Američani in Angleži imenujejo "foot ball". Dobili smo semintja tudi kake knjige, da smo si s čitanjem krajiški čas. Naša družba je postajala vedno večja. Prvič smo dobili kakih par sto nemških vojakov, večinoma Poljaki po narodnosti. Dne 18. marea so nas odpeljali v Feltham, kjer smo še sedaj. Za tovariša sem imel Slovence. Naša družba vjetnikov je kmalo narasla na kakih deset tisoč mož in vsaki dan so nas delili, tako da sem zopet ostal sam Slovenec med ljudmi drugih narodnosti. Od začetka mi je bilo dolgčas. Ljudi nisem poznal in štiri mesece nisem dobil nobenega glasu od doma. Neki dan pa sem dobil pismo in dva zavitka cigaret od doma. Seveda me je pošiljatev zelo razveselila. Za moj naslov so končno izvedeli še bratje in sestre, ki so stalno korespondirali z menoj, da sem vsaj nekoliko vedel o dogodkih. Tudi od doma sem dobil več pismen, ki so me zanimala, četudi je bilo v njih vse, kar se je ticalo vojne, prečrtano in pisano omejeno le na domače novice. Dovoljeno nam je bilo pisati dvakrat na teden, naj-sibo v domovino ali v Ameriko.

Brat iz Amerike mi je poslal par Družinskih koledarjev, nekaj majniških izdaj, ki jih izdaja urava Proletarica in nekaj listov revije Čas. Časopisov pa nam ni dovoljeno dobivati. Tu nam ni nič hudega, toda ako ni človek svoboden in prost, kar je vendar naj-

važnejše v slovenskem življenju, potem se ne smete šuditi, če si želimo spremembe razmer, ko se bomo zopet lahko gibal svobodno po svetu. Pretekla so že štiri leta jetništva, sedaj smo že v petem, pa še ne vemo, kedar ga bo konec. Šteer pa moram biti zadovoljen da sem tukaj, kajti če bi dospel v domovino pred napovedjo vojne, bi se sedaj nahajal v avstrijski armadi in bi bil morda že ubit. Sedaj sem še vsaj pri življenju.

Zares, žalostno je, ko vidimo, koliko je moglo ljudstvo pretrpeti vsled sistema, ki ga je pogljal v vojno. Slučajno sem izvedel tudi o gibanju SRZ, v Ameriki in priznati moram, da me zelo veselijo, ker se je razvil na tako široki podlagi. To združenje utegne biti našemu narodu v domovini v velikansko korist.

Pozdrav ameriškim Slovincem ter mojim prijateljem in znancem. Želel bi od vas, da mi ob priliki kaj pišete.

Frank Zakrajsek,
No. 1356 Section 6, Middlesex,
Camp Feltham, England.

Dubuque, Iowa. — Dne 2. februarja smo z našim profesorjem zgodovine obiskali grob Juliana Dubuque, ki je bil Francoz po narodnosti in prvi beli človek v kraju, ki je bil pozneje znan pod imenom Iowa teritorij. Pred 142. leti je Dubuque ustanovil kolonijo v tem kraju, kjer je našel tudi bogate zaloge svinčene rude, katero so mu pomagali izslediti Indijanci, s katerimi je bil v vednem stiku. Na spominski plošči nad njegovim grobom so utisnjene letnice 1776—1810. Prvi governor države Iowa je bil Robert Lukas in prvo glavno mesto Burlington. Meseca decembra leta 1846 je vstopila Iowa v ameriško Unijo kot 29. država.

Mesto Dubuque je zelo lepo in prijazno, ki ga krasi razni parki, obsegajoči 275 akrov površine. Skozi mesto drže štiri glavne železniške proge, kot Illinois Central, Chicago and St. Paul, Great Western in Burlington. Reka Mississippi, ki se vali skozi to mesto, je velikega trgovskega pomena. Tu je 185 različnih tovarn in 90 velikih prodajalnih in debelo. S solami in visjimi učilišči je mesto dobro preskrbljeno. Tudi četrta je precej, okoli 33, kjer se čistimo grehov, oziroma tisti, ki se amatirajo za grešnike. Tudi postaje sv. Gambrinus imamo na drugi strani reke Mississippija v East Dubuque, kjer meje države Illinois, Wisconsin in naša Iowa. Dubuque ima okoli 43.600 prebivalcev. Higijenične naprave so dobre in ljudstvo je zdravo, zato se tudi epidemija influence tu ni mogla ugnediti s tisto silo, s katero je razsajala po drugih mestih.

Članstvu društva Zagorski Zvonovi, št. 116, v Lincolnu, Ill., naznanjam, naj pošiljajo vse, društva se tikajoče stvari tajniku društva in ne meni, kajti jaz nisem več v odboru društva, odkar sem v učilišču Dupuque.

Andrej Sprogar.

Šheboygan, Wis. — Prémijajoči svetovni dogodki, ki se s tako brzino vrste pred našimi očmi, so izpreobrili že marsikateroga trgovatneža, ki v svojem konservativizmu ni mogel verjeti kako bi moglo biti na svetu kaj drugega, kakor je bilo prej. Ko je vstopila Amerika v vojno, so zinajevali s glavami in argumentirali, da ameriške čete ne bodo mogle spremeniti vojne situacije. Trdili so, da lahko vsak avstrijski vojak nabije deset ameriških. Ljudem ni šlo v glavo, kako bi bilo mogoče ameriškim vojakom spremeniti bojno srečo v prid zaveznikom, ko Amerika niti ni imela svoje armade takrat, ko je napovedala vojno, medtem, ko je Nemčija s porazom Rusije dobitna na razpolago do dva milijona mož z ruske fronte za službo na zapadnih bojiščih. Amerika pa je

dejala zaveznikom, vzdržite toliko časa, da se mi organiziramo. In zavezniki so vzdržali, četudi je šlo en čas precej trdo, med tem pa so ameriške armade v Evropi narasle na dva milijona mož in vojna sreča se je obrnila tako temeljito, da je Avstro-Ogrska popolnoma porazena, ravno tako tudi Bolgarija in Turčija, medtem ko se Nemčija brani priznati poraz s svojimi zadnjimi silami.

Pred letom dni so se naši avstrijski še trkali na prsa in si domišljali, kako bodo vsi tisti, ki so delovali proti Avstriji viseli nekoč na njenih "gav", kadar se bodo povrnil v svojo "kontrol". Toda avstrijskih "gav" ni več. Takega menenja je bilo med nami velike Slovencev, ne samo v Sheboyganu, nego po vsi Ameriki. Nikakor jim ni šlo v glavo, kako morejo Združene države storiti kaj drugega, kakor imeti napovedano vojno samo na papirju, Avstro-Ogrska in Nemčija pa bosta pretepli vse, ki se njima postavljajo po robu. Končno, dan za dnem so morali spoznavati, da so tudi oni zmotljivi ljudje in da avstrijske in nemške armade niso nepremagljive.

Mi pa smo bili prepričani v pravičnost našega boja in v zmago demokracije. Delali smo na vseh poljih, na katerih smo mogli kakor kakor koristiti naši stvari. Borili smo se z avstrijski in kraljevaši, tako, da smo imeli precej težko stališče, posebno v nekaterih nasebinah. Vse ovire smo dosegali srečno premagali, naš program je ostal neapremenjen, kateremu se sedaj približujejo tudi vsi tisti, ki so bili do nedavnega gro-movniki za jugoslovansko monar-hijo, ki so nas pred pol letom ali letom dni imenovali avstrijske agente, anarhiste, izdajalce naroda, demokracije itd. Tudi pristaki bivše avstrijske monarhije spoznavajo, da smo mi tisti, ki smo bili na pravem potu in da smo mi tisti, ki smo pravilno razumeli naloge, ki nam jih nareka bodočnost jugoslovanskega ljudstva in demokracije. Danes priznavajo, da ne bi bilo ravno slabo, ko bi se res ustanovila jugoslovanska federativna republika. Mi pa smo prepričani danes ravno tako, kakor smo bili takrat, ko smo se vrgli v bojni metez, da ne more biti drugače, kakor se dogaja, kajti vse se vrtili okoli razvoja obstoječih razmer. Naše upanje gradimo na Ameriko, ki ni sama prizadeta na kakih teritorialnih interesih, zato jo moramo pridobiti še bolj za naše pravilne zahteve.

Ljubitelji Avstrije so nam pripovedovali, da je monarhija bolj-šaka kakor republika, ker so v monarhijah vedno enaki zakoni, medtem ko jih v republiki vedno spreminjajo in ob času volitve so na dnevnem redu gospodarske krize. Pri tem pa so pozabili povedati, da je bila gospodarska in industrijalna kriza v Avstriji trajna, da so bile delavske plače nizke in še mnogo drugih neprijetnosti. Pozabili so povedati, da ima v republiki h ljudstvo moč odločevati kako si hoče urediti svoje zadeve. Če se to ljudstvo ne zna, ali noče pravilno posluševati glasovnice, je to njegova krivda. Ljudje pa, ki vidijo v volilni pravici nekaj slabega, taki prav gotovo spadajo h kajzerju, kajti taki ljudje so mu najljubši. Sploh bi bilo boljše, da bi taki na zadnjaki nikdar ne prišli v to deželo, da ne bi delali sramote demokracije Slovincem. Doma pa bi lahko uživali dobrote avstrijskih paragafelcev. Ampak, tudi oni vedo, da je republika boljša kakor monarhija, četudi trdijo nasprotno, kajti če se ne bi tega zavedali, potem bi gotovo ne prihajali v republiko za kruhom, nego bi jedli kruh, kakoršnega jim je mogla dati monarhistična Avstrija. Pa ga niso hoteli, zato so ji obračali hrbet.

Po štiriletnem vojevanju prihajajo ljudje počasi do spoznauja. To velja za tiste, ki so se navduševali za centralne sile in se veselili njihovih zmag. Nad temi ljudmi je bilo precej ameriških Slovencev, ki so bili v javnosti znani pod imenom "avstrijskanti".

Po štiriletnem trpljenju pa je prišel do samozavesti tudi naš narod v domovini. Kakor ena velika, nepremagljiva sila se je zavezal za svoje osvobojenje. Jugoslavija vstaja.

Minilo je že dolgih enajst let, od kar sem se poslovil od doma-ših in se napotil čez lužo. Razno-vrstni spomin mi vstajajo pred očmi. Lepe pokrajine slovenske zemlje se vrste pred menoj. Težko smio zapuščali domovino, toda ni bilo drugače, kajti v tujnjo nas je izganjal sistem habsburske države. Sedaj imajo jugoslovanski narodi priliko ustvariti si boljši sistem, pod katerim se bo vpejela prosperiteta za njihovo ljudstvo.

Nazadnjaški elementi tu in v domovini so na delu, da prepreči-jo pravično demokratično rešitev jugoslovanskega vprašanja. Bodimo na straži, sedaj, ko se bliža dvanajsta ura. Vsi bodimo na straži, ker to bo povzdiglo našo moč Sheboyganskim Slovincem pripravocam, naj bodo še na dalje aktivni v boju za jugoslavansko demokracijo. Pomnite, da se bliža čas odločitve. V tej dobi ne bodo zadoščevali samo shodi in resolucije, pač pa nam bo potreba pridobiti velika gnotna sredstva, če hočemo kam priti in kaj doseči. Poskušajmo nabrati primerno svoto, ki jo bomo oddali naši organizaciji. Nobeno izgovarjanje nič ne pomaga. Gnotna sredstva bomo morali imeti, kadar se prične mirovna pogajanja, ali pa se ne bomo mogli nikamor ganiti. Vsi veste, kako zelo je komplicirano jugoslovansko vprašanje. In vsi tudi veste, da ga hočejo rešiti gotovi interesi na tak način, ki bo odgovarjal interesom, ki niso niti najmanj interesi jugoslovanskega ljudstva. Italijani naprimer imajo na razpolo- go velike svote denarja in sedaj so pričeli po vsem svetu voditi velikansko propagando, da je vse obrežje ob Jadranskem morju italijansko, da je Gorica italijanska itd. Kako bomo odvagali tako propagando, ako ne bomo imeli gnotnih sredstev? Ali pričaku-jete, da se bodo naši ljudje, ki se nahajajo v vodstvu raznih organizacij, mogli kosati s takimi propagatoričnimi organizacijami, kot je italijanska, brez sredstev? Če hočete, da bo šlo naše delo uspešno naprej, tedaj morate storiti tudi v svojo dolžnost. Ako je ne storite, potem nimate niti naj-manjšega pravice izrehati kake kritike.

Frank Sepich.

Forest City, Pa. — Višek žrtev je dosegla influence menda ravno v tem okrožju Pennsylvanije in v tej naselbini ni Slovence prav nič priznala, kajti dosedaj, ko to pišem, je umrlo za epidemijo v Forest Cityu že štirinadeset slovenskih žrtev. Ne bom navajal imena vseh umrlih, ker bi vzel preveč prostora, pa tudi znani mi niso vsi. Priobčil bom samo tiste žrtev, ki so umrle v Brownlatu, to je mala naselbina poleg Forest Citya. Imena slede: Frank Bervar, zapu-šča ženo, šest nedoraslih otrok in brata; Anton Horvatin, zapušča ženo, šest nedoraslih otrok in brata; Doma je bil nekje na Primorskem; Karl Zalar, (brat Jos. Zalarja, gl. tajnika KSKJ.) zapušča ženo, šest otrok in stariše; Jakob Semrov, samec, tu zapušča mater, dve sestri in dva brata. En brat je v ameriški armadi; Joseph Horvatin, zapušča ženo v stari domovini; John Pajk, samec; Frank Bregar, zapušča ženo, tri nedorasle otroke in brata; Franciška Gruden, zapušča soproga in sedem nedoraslih otrok; Annie Gréman, zapušča soproga in otroka; Alojzija Hity, zapušča soproga in šest otrok; M. Leben, zapušča soproga in pet nedoraslih otrok. Samo iz tega poročila lahko izprevidete, koliko otrok je ostalo brez očeta, ali brez matere. Take pogoste smrti zelo težko vplivajo na prebivalstvo in zato ni nič čudnega, če je vse nekam otožno in obupano. Mnogo bolnikov se še vedno nahaja v opasnem položaju, dasiravno epidemija polagoma pojenjuje.

Oblasti so takoj, ko se je pojavila epidemija, ukazale zapreti vse javne prostore in prepovedale zborovanja. Te naredbe so se, da, ko to pišem, še vedno v veljavi.

Frank Rataje.

Buhl, Minn. — Ker se društvene seje vsled prepovedi zdravstvenih oblasti ne smejo vršiti, opozarjam člane društva Buhl, št. 314, SNPJ., naj plačajo asement kakor po navadi, do 24. v mesecu.

Max Martz, tajnik.

(Za sredino številko lista smo to naznanilo prepozno prejeli—Ured.)

Homalije v Avstro-Ogrski.

Razno iz inozemstva.

Krvavi izgredi na Štajerskem. London, 8. nov. — Iz Švice poročajo "Exchange Telegraphu", da so bili zadnje dni krvavi izgredi v Ptuj na Štajerskem. Vojaki in civilisti so napadli večje število prodajalnic in jih izpraznili in mnogo hiš je bilo zažganih. V boju je bilo ubitih več oseb.

SESTANEK MED FOCHOM IN NEMCI. Pariz, 8. nov. — Nemška delegacija, ki ima sprejeti pogoje za premirje, je prekoračila zavezniško fronto blizu La Capella zadnje noči. Zavezniška vojaška deputacija, ki jih je čakala, je sprejela nemške poslanece do kraja v departamentu ob reki Aisni, kjer je maršal Foch določil mesto za sestanek. Delegatje so prespali v hiši blizu La Capelle in danes zjutraj so se podali na lice suhanke. Od kraja, kjer so prenočili, pa do mesta, kjer jih je čakal Foch, je štiri ure pešhoje.

Kaos na Tirolskem.

Bern, 8. nov. — Poročila o notranjem položaju v Avstriji so si v nasprotju. Največja konfuzija vlada na Tirolskem, kjer so vse vasi preplavljene z masami vojakov, ki so prbežali tja z italijanske fronte. Vojaški beguni ropajo živež v prodajalnicah in po privatnih hišah.

Z maršalom Fochom je bil Sir Rosslyn Wemyss, prvi lord angleške admiraltete in francoski general Maxime Weigand.

Provizorična vlada je naprosila Italijo, da naj pošlje živil za izstradano ljudstvo v nemških pokrajinah nekdanje Avstrije.

Z Dunaja poročajo, da je nemška vojaška misija zapustila Dunaj. Cesarica Zita se je odpeljala s posebnim vlakom proti Švici, kjer je vzela v najem vilo Wartegg v Rorsbachu ob Kostniškem jezeru.

Nemška delegacija pod vodstvom Matije Erzbergerja je prišla v Metz v sredo zvečer in od tam je poslala brezlično brzojavko v imezu nemške vlade maršalu Fochu sledeče vsebine:

"Predsednik Wilson je mitemiral nemško vlado, da je maršal Foch poplaščen sprejeti zastopnike nemške vlade in jim dostaviti pogoje za premirje. Naznanjamo, da je nemška vlada imenovala in poslala v to svrho sledeče zastopnike: Matija Erzberger, general Winterfeld, grof Alfred von Abendorf, general von Gruenell in kapitan von Salow. Prosimo, da nas informirate brezlično, kje se snidemo z Vami. Nemška si bi čestitala v interesu človečanstva, ako se s prihodno nemške delegacije začasno ustavi vojevanje."

Čehoslovaki mobilizirajo armado.

Amsterdam, 8. nov. — Iz Prage čez Berlin javljajo, da je čehoslovška vlada poklicala pod orožje vse moške do 26. leta starosti. Poročilo dostavlja, da je mobilizacija vsekakor paperjena proti Nemčiji.

Francosko poveljništvo je takoj odgovorilo v četrtek ob eni uri zjutraj, da naj nemška delegacija potuje v avtonobilu po cesti, ki pelje skozi Chimay, Fourmies, La Capelle in Guise.

Omenjeno povelje francoskega generala je ameriški poročevalec narobe razumel, misleč, da je premirje že podpisano, v sled česar je poslal brzojavko, ki je v četrtek popoldne vrgla vsa Ameriko iz ravnotežja v mnenju, da je vojna že končana.

Ogrska hoče biti nevtralna.

Curij, 8. nov. — Iz Budapešte javljajo, da je provizorična ogrska vlada razglasila nevtralnost, kar se tiče vojne med Nemčijo in Rumunijo. Nemške čete pod Mackensenom v Rumunski ne smejo stopiti na ogrska tla drugače, kakor če odlože orožje; ako ne, jih ogrske oblasti internirajo.

Nato ni bilo od Nemcev nobenega glasu do polu dveh popoldne (četrtek) nakar je prišla brezlična brzojavka sledeče vsebine:

"Nemško poveljništvo zavezniškemu poveljniku: V sled slabih in razkopane ceste ni mogla naša delegacija priti na določeno mesto o pravem času. Zdaj je na potu v spremstvu delavcev, ki popravljajo cesto."

Banat je republika.

Amsterdam, 8. nov. — Berlinska "Vossische Zeitung" poroča, da je bila v Temišvaru oklicana neodvisna republika Banat, ki sklene zvezo z Srbijo, če bo treba.

Komaj so v Washingtonu, D. C., izšli listi in prinesli vest, da je podpisano premirje, se je zbrala ogromna ljudska množica pred Belo hišo in klicala predsednika Wilsona.

Nekateri so plakali, drugi smejali ali kričali. Zahteva po predsedniku je bila tako velika, da je stopil predsednik iz Bele hiše in smehljaje se je mahal ljudstvu v belim robcem.

Madžari in zahtevajo Jugoslovanov.

Amsterdam, 8. nov. — Oskar Jaszi, član ogrskega kabineta, je izjavil, da se bo Ogrska ozirala na pravilne zahteve Čehoslovakov in Jugoslovanov, toda ljudstvo samo mora določiti nove meje.

Tudi v Washingtonu so prenehali z delom, na ulicah so se organizirale povorke.

Ljudstvo je pelo, se smejal in klicalo. V Philadelphiji je zapel zgodovinski zvon svobode, parne piščali so zatalele, ljudstvo je prenehalo z delom.

Bavarske čete so invadirale Tirolsko.

Curij, 8. nov. — Iz Inomosta poročajo, da so bavarske patrulje prekoračile tirolsko mejo in bavarske oblasti so izjavile, da imajo močne čete na razpolgo za obrambo svoje meje. Bavarski vojni minister je obvestil Tirolce s sledečimi besedami: "Prihajamo kot prijatelji, toda poslužili se bomo sile, če naletimo na odpor."

Ob šestih zvečer je prejel maršal Foch drugo brzojavko, ki se je glasila:

"Nemška delegacija se je vsled slabše ceste zadržala in pride v Haudroy (dva kilometra severozapadno od La Capella) šele med osmo in deseto uro nočjo."

Z Dunaja javljajo, da bo vlada Nemške Avstrije zahtevala južno Tirolsko zase.

Bojevanje je bilo suspendirano na fronti v okolici Guisa od tretje ure v četrtek popoldne do tretje ure zjutraj, ko so šele prišli nemški delegatje na mesto. Francoska deputacija jih je sprejela dostojno in odvedla na določeno mesto.

"Echo de Paris" javlja, da imajo Nemci dva in sedemdeset ur časa sprejeti ali zavreči pogoje premirja.

VESTI Z BOJIŠČA.

Pariz, 8. nov. — Francoske čete so večraj na vsi fronti severno od Rethela napredovale 19 milj in so dosegle Liart. 1500 Nemcev je bilo vjetih.

Zavezniška maršarica v Carigradu.

London, 8. nov. — Tukaj poročajo, da se zavezniška mornarica vsidra v carigradski luki jutri (v soboto).

Nemci odidajo.

Curij, 8. nov. — Iz Varšave čez Berlin je večraj prišla vest, da se je na Poljskem organizirala nova vlada, pri kateri prevladujejo delavci. Nova vlada je v ponedeljek proklamirala republiko in obenem je razglasila, da se morajo interesi privilegiranih razredov umakniti interesom ljudstva; iz tega razloga bo imel delavski razred večino zastopnikov v kabinetu nove vlade, ki bo izvrševala vsa oblast, dokler se ne snide ustavodajna skupščina. Nova vlada je popolnoma prezrla regente, ki jih je bila nastavila Nemčija. V potem poljskem kabinetu je tudi general Pilsudski, katerega so morali Nemci izpustiti iz zaporov pod pritiskom splošnih zahtev. Nova vlada

Nemci odidajo.

Curij, 8. nov. — Iz Varšave čez Berlin je večraj prišla vest, da se je na Poljskem organizirala nova vlada, pri kateri prevladujejo delavci. Nova vlada je v ponedeljek proklamirala republiko in obenem je razglasila, da se morajo interesi privilegiranih razredov umakniti interesom ljudstva; iz tega razloga bo imel delavski razred večino zastopnikov v kabinetu nove vlade, ki bo izvrševala vsa oblast, dokler se ne snide ustavodajna skupščina. Nova vlada je popolnoma prezrla regente, ki jih je bila nastavila Nemčija. V potem poljskem kabinetu je tudi general Pilsudski, katerega so morali Nemci izpustiti iz zaporov pod pritiskom splošnih zahtev. Nova vlada

da je tudi poslala v Berlin zahtevo, da morajo nemške čete takoj zapustiti poljsko ozemlje.

Škandinavci se boje boljševizma.

Stockholm, Švedska. — Boljševiška propaganda na Švedskem in Norveškem se je zadnje čase tako razširila, da so pričeli škandinavski kapitalisti z manjšo buržoazijo vred organizirati tajno belo gardo. Vsi trgovci in večji posestniki so dobili navodila, da naj drže puško in strelivo v hiši.

Ruski boljševiki imajo v Stockholmu javno podružnico in poročajo, da je sovjetska vlada v Moskvi izdala že ogromne svote denarja za propagando boljševizma v Škandinaviji. Švedska vlada ni do zdaj delala nobenih ovir boljševikom, ali zdaj so postali zadnji že tako močni med delavci in vojaki, da se jim oblasti ne upajo stopiti na prste.

Ameriške vesti.

PRAZNOVANJE DRUGOD.

Chicago, Ill. — Brzojavke naznanjajo, da ni le ljudstvo v Chicagu praznovalo konca vojne in zmage na dakazerjem, ampak da so se enaki dogodki, kot v Chicagu, dogajali povsod. V New Yorku zmagal nad kajzerjem, ampak da ulicah kot v Chicagu. V prodajalnah, delavnicah in tovarnah so prenehali z delom. V šolah so prenehali s poukom in tisoči otrok so se vsuli na ulice. Ljudje so plesali na ulicah. Konaj se je raznesla vest v Jersey in na Long Island, so delavci prenehali delati v ladjedelnicah in munijskih tovarnah. Ob štirih popoldne so listi izdali posebne izdaje, v katerih so jasno povedali, da premirje še ni podpisano, toda vest ni napravila najmanjšega učinka na ljudsko množico, kajti nji je bilo vseeno, kaj poročajo časniki.

Ob pol enajstih zvečer je bilo v New Yorku več ljudstva na ulici, kot kdaj prej v zgodovini mesta. Hrup in trušč sta narasela, mesto da bi polegla. Polcija je pozvala vse svoje rezerve v službo, toda situaciji ni bila kos.

V mnogih mestih so sredo proglasili za praznik, kakor hitro se je raznesla vest, da je Nemčija podpisala premirje. Tako je na pr. Mr. Capper, governor države Kansas, proglasil sredo za praznik.

Komaj so v Washingtonu, D. C., izšli listi in prinesli vest, da je podpisano premirje, se je zbrala ogromna ljudska množica pred Belo hišo in klicala predsednika Wilsona. Nekateri so plakali, drugi smejali ali kričali. Zahteva po predsedniku je bila tako velika, da je stopil predsednik iz Bele hiše in smehljaje se je mahal ljudstvu v belim robcem.

Tudi v Washingtonu so prenehali z delom, na ulicah so se organizirale povorke. Ljudstvo je pelo, se smejal in klicalo. V Philadelphiji je zapel zgodovinski zvon svobode, parne piščali so zatalele, ljudstvo je prenehalo z delom.

Prezgodnja vest o podpisani premirju je izzvala izredno veliko veselje tudi v Toledu in Clevelandu, O., v Indianapolisu, Ind., v St. Louisu, Mo., in drugih mestih. Kamor je dospela vest, da je podpisano premirje, povsod so ljudje ustavili delo in hiteli na ulice, da slavnostno obhajajo dan zmage.

33 DRŽAV JE SEDAJ "SUKIH."

Chicago, Ill. — Zdaj je v Združenih državah tri in trideset suhih držav. Kalifornija je edina država, ki je ostala mokra med državami, v katerih so v torek glasovali o prohibiciji. Poročila iz ene tretjine države govora, da je bilo za prohibicijo oddanih 71.157 glasov, proti nji pa 110.004.

Iznenadenje je povzročil izid glasovanja v državi Ohio, kajti večina do sedaj prešteti glasov je za prohibicijo. Iz 572 farmarskih volilnih distriktov, v katerih je ljudstvo večinoma za prohibicijo, se niso glasovi prešteli. V drugih distriktih je bilo oddanih 396.157 glasov za prohibicijo, proti pa 390.585.

je ljudstvo odobrilo prohibicionistični dodatek k ustavi, ki ga je sprejela zadnja legislatura. Med prohibicionisti vlada seveda veliko veselje.

OTROKE ZOPET IZKORIŠČAJO

Washington, D. C. — Delavski department je podaj izjavo, ki pokazuje, da se je po zadnjih poročilih zopet pomučilo izkoriščanje otrok v tovarnah Severne Karoline, Južne Karoline, Virginije in Rhode Islanda, ker je bil zakon za varstvo otrok proglašen dne 2. junija 1918 protistavim.

Zakon je prepovedoval vpsljenje otrok pod 16 letom v rudnikih in kamnolomih, pod 14 letom pa v tovarnah. Otroci med 14. in 16. letom niso smeli v tovarnah delati več kot osem ur na dan in šest dni v tednu. Z delom niso smeli pričeti pred šesto uro dopoldne in niso smeli delati po sedmih zvečer.

Dokler je bil zakon veljaven, so pronašli, da je 158 otrok pod 16. letom delalo v rudnikih in kamnolomih in 383 otrok pod 14 letom v tovarnah. Dognali so, da je 1.094 otrok med 14. in 16. letom delalo več kot osem ur na dan, ali da so delali ponoči, kar je bilo v protislovju s postavo.

Po drugem juliju so uvedli zopet preiskavo, da doženejo, če so podjetniki zopet pričeli izkoriščati otroke.

Uradniki otroškega biraja so pronašli sledeče:

V 392 tovarnah je delalo 909 otrok pod 14. letom, 3.189 otrok pod 16. letom je delalo več kot osem ur na dan in 149 otrok je delalo ponoči. V 13 rudnikih so našli 62 otrok pod 16 letom.

V štiri in dvajsetih državah nimajo postave, ki določa osemurni delavnik za otroke med 14. in 16. letom. Po informacijah je nekaj navadnega, da delajo otroci v teh državah po devet, deset in enajst ur na dan. V Severni Karolini, Južni Karolini in Georgiji so otroci najbolj izkoriščani, kajti delati morajo po enajst ur na dan in navadno šestdeset ur v tednu.

KROŽEK TATOV RAZKRINKAN.

Chicago, Ill. — Polcija sodi, da je z aretacijo treh tličkov v Bloomingtonu odkrila organiziran krožek tatov, ki je kradel avtomobile. Walter Scott je napravil detajlirano izpoved.

Če je njegova izpoved resnična, potem žive tatovi v rafjskih razmerah, kajti tatunska družba je bila organizirana kot solidno trgovsko podjetje.

Tatniški trust je imel najete pisarne in svoj sedež v velikem poslopiju nasproti rotovžu. Možgane tatunske organizacije tvori dobro znan biznismansin znanega zdravnik v Chicagu. Krožek tatov je imel svoje agente, ki so prodajali avtomobile na jugu.

William Van Nate iz Pontiac, aretirani in pod \$10.000 poročstva, je bil nastavljen kot agent za prodajanje avtomobilov v Illinoisu. Edward Tate iz Dentona, Tex., je bil ravnatelj za razpeševanje avtomobilov v Texasu. Tate je aretirani in pod \$10.000 poročstva.

Ko so Scotta odvedli v pisarno državnega pravdnika Hoyna, da napravi izpoved, mu je ministeriozen sel vtaknil v žep listek z besedami: "Drži se!" Polcija pravi, da se Scott ni ravnal po nasvetu, ampak je govoril na široko.

Advokat John David je vložil na sodnika Robert Crowa peticijo, da izpusti iz zpora Van Nata in Tata. Ugovarjali so advokate zavarovalnih družb, ki so vsled tatvin trpele.

MEJA NJEGOVGA PATRIOTIZMA.

Washington, D. C. — Na konferenci državnih delavskih uradnikov v Washingtonu je pravil neki zastopnik o nekem tovarnarju na zapadu, ki mu je dejal, da dovoli delavcem v njegovi tovarni delati deset ur na dan, dasi ravno državni zakon določa le 54 ur dela v tednu.

"Inečistjal sem tisoče dolarjev v zadolžnicah svobode in vojnovarševalnih znakih", je rekel tovarnar. "Storim, kar morem, za vojno. Moje podjetje izdeluje vladna naročila in potreba je, da vsaki dan obratuje po eno uro več."

"Kajne, vi apelirate iz čistih patriotičnih čustev", je dejal delavski uradnik.

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Takorp. 17. junija 1907 v drf. Illinois.

GLAVNI STAN: 2637-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. UPRAVNI ODBOR: Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill. I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, Box 86, Girard, Kans. II. Podpredsednik: Jozef Kubelj, 9523 Ewing Ave., So. Chicago, Ill. Tajnik: John Vorderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Blagajnik: Anton J. Terbove, P. O. Box 1, Cleveo, Ill. Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill. NADZORNI ODBEK: Jole Ambrožič, Box 351, Canonsburg, Pa. Paul Berger, 2836 So. Karlov Ave., Chicago, Ill. POROTNI ODBEK: Antos Hrast, Box 140, Canonsburg, Pa. Jole Radšček, Box 432, Smithton, Pa. Rudolf Pistoriek, Box 436, Bridgeville, Pa. Jakob Miklavčič, L. Box 3, Willock, Pa. M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collinwood, O. UREDNIK PROSVETE: Jole Zaverznik. VRHOVNI ZDRAVNIK: F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičeje gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošljajo na naslov: JOHN VERDEBBAR, 2637-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošljajo na naslov: JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa. Pritožbe preprijljive vsebine, ki sta jih rešili prva in druga istanosa se pošljajo na naslov: ANTON HRAST, Box 140, Canonsburg, Pa. VSI DOPISI, razprave, članki, naznanila itd. na "Prosveto" se pošljajo na naslov: UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2637-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, oglaš, se pošljajo na naslov: UPRA NIŠTVO "PROSVETE", 2637-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. V korepondenci s tajništvo S. N. P. J., uredništvo in upravljanje "Prosvete" se rabite imen uradnikov, marveč zaplitate naslov, ki je tu naveden, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

"Seveda, iz teh čustev." "Potem zveča bodete dali protit, ki ga prejmete od te ure več dela, dela kam. Zakon je njih obramba, in če bi prejele še ta denar, bi bila to pomoč za njih dom."

Tovarnar se je obrnil in odšel, ne da vztrajal pri svoji patriotični zahtevi.

DELO V VOJNI INDUSTRIJI NE SME ODNEHATI.

Chicago, Ill. — Franklin K. Lane, tajnik za notranje zadeve, in načelnik poljske divizije, je brzojavil Insullu, predsedniku državnega obrambnega odbora, da se ne sme odnehati z delom v vojni industriji, čeprav se podpisuje premirje.

Po sprejemu te brzojavke je državni obrambni svet izdal buletin, v katerem pravi, četudi bo podpisano premirje, bo vzel še precej časa, preden bo podpisano mir in bo ameriška armada demobilizirana. Dokler ostanajo ameriške čete na bojišču, mora civilno ljudstvo vztrajati v vseh potrebnih panogah dela. Ljudstvo naj ne posluša nemške propagande, ki bo odalej postala bolj živahna.

PLIN SE PODRAŽI.

Indianapolis, Ind. — Komisija za javne potrebnosti je dovolila Indiana Public Service kompaniji, da začasno prišteje računom za plin v Aurori, Ind., 25 centov.

Anton Water kompanija je dobila pravico, da podraži 1.000 galonov vode za tri cente.

PRAŠIČI SO SE VRNILI DO MOV.

Downsville, Cal. — Tukaj sem so pripeljali manjšo čredo prašičev na vozeh, ki se takoj napolila proti Fourierjevi kmetiji, ko so jih razložili raz vozove. Prašiči niso hodili pot, po kateri so jih pripeljali, ampak so ubrali ravno in najbližjo pot proti svojemu nekdanjemu domu.

Doktor B. F. Mullin "Specialist" 411 Fourth Ave., Pittsburgh, Pa. (Nasproti gl. post. 4. postojlo od Smithfield St. Paleta na napis z mojim imenom). Jas sem najstarejši zdravnik specialista za Slovence v Pittsburghu. Zdravim že več kot 38 let bolne moške in ženske. Ozdravil sem že na tisoče in tisoče oseb in morem tudi vas. V zdravljenju raznih boleznih imam največjo izkušnjo. Rabim samo najboljša zdravila. Imam najboljši električni stroj za preiskavanje, potem katerega ne vidim celo vaše telo kot na dlan. K meni prihajajo ljudje od blizu in daleč, da jih zdravim. Zdravim razne bolezni uspešno in naglo. Govorimo čisto slovensko. Moje cene so zmerne. Znanstveno preiskava zastoj. Pridite k meni kot k prijatelju. Uradne ure: od 9. ure zjutraj do 6. večer. V soboto čez dan od 10. ure do 2. popol.

PIVO! Vseh namero napraviti izvrstno pivo sam doma na jako priprost način potim Bavarskog Beer-Extrakta, kateri je surjejen iz pristnega hmelja in sladja (mala). Jedna konva (ena) zadostuje za 7 galon (80 steklenic) fino peneč, od prave Bavarske so komaj razlofjode, pivo ter stane samo \$2.10 s postopno vred. Keor enkrat to pivo poskus, ne pijte več druge. — Natančno navodilo pošljem z vankim naročilom. Naredilom prilagajte denar all money order (ne privatnih čekov) ter naslavljajte na: A. FRETSTNIK, 876 E. 194th St., NEW YORK, N. Y.

Dr. Koler slovenski zdravnik 635 Penn Ave., Pittsburgh, Pa. Dr. Koler je najstarejši zdravnik specialista v Pittsburghu, ki ima že letno izkušnjo v zdravljenju tujih in domačih bolnih. Zdravljenje kri, zdravljenje vseh vrst bolezni, zdravljenje vseh vrst bolezni, zdravljenje vseh vrst bolezni. Zdravljenje las, opletine v bolezni, zdravljenje las, opletine v bolezni, zdravljenje las, opletine v bolezni. Zdravljenje las, opletine v bolezni, zdravljenje las, opletine v bolezni, zdravljenje las, opletine v bolezni. Zdravljenje las, opletine v bolezni, zdravljenje las, opletine v bolezni, zdravljenje las, opletine v bolezni.

Z ognjem in mečem.

ZGODOVINSKI ROMAN.

Poljski spisal Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

Bila jih je polna Ukrajina, da vsa Rusija. Eni so služili pri vojski, drugi točili žganjico poleg cest, tretji so prodajali po vaseh in mestih razno robo. Skoro v vsaki vasi je stala tudi kočna, v kateri je bival Zaporožec. Nekateri so imeli v takih kočah tudi ženo, ki je gospodinja. Tak Zaporožec, večkrat zveden, je bil semtertje celo dobrota v vasi, v kateri je bival. Ni ga bilo boljšega kovača, strojarja, svečarja, ribiča in loveca od njega. Kozak je vse znal, vse naredil, hišo postavil in sedlo zašil. Vendar ti naseljniki niso bili nikjer stalni; naselili so se le od danes do jutri. Kdor je hotel z orožjem v roki kljubovati obsodi, napasti soseda, ali ubraniti se napadu, moral je samo zakričati; takoj so hiteli "molojci" skupaj, kakor vrani na mrhovino. Uporabljali jih je plemstvo, uporabljala gospoda, živeča v večnih preprih med seboj. Ko takih preprih ni bilo, bivali so tiho, po vaseh delali neutrudljivo ter si v potu svojega obraza služili svoj vsakdanji kruh.

In tako je trajalo časih leto, časih dve, dokler se ni naglo raznesla novica, da nastane večji pohod, bodisi kakega atamana na Tatarje, ali na "Lahe"; bodisi gospode poljske v Valahijo — takoj so ti kotlarji, kovači, strojarji in svečarji vrgli na stran svoje orodje ter začeli piti na smrt po vaseh ukrajinskih kramah.

Zapirali vse, pili so na upanje. Pripljeno blago ima plačati, kar so zapili.

Ta prikazen se je ponavljala tako redno, da so ukrajinski prebivalci navadno govorili: "Oho, krme se tresejo Niževce — na Ukrajini se ne kaj kuha."

Staroste so takoj začeli pomnoževati zalogo v gradovih, obračujoč pazno na vse strani svoje oči. Poveljniki so sklicevali skupaj vojake, a plemstvo je pošiljalo žene in otroke v mesta.

To povelje so začeli Kozaki piti, kakor nikdar poprej. Zapravljali so slepo ves svoj zaslužek, pa ne samo v enem kraju, v enem vojvodstvu, marveč po vsej Malorusiji, kakor je dolga in široka.

Kaj pa se pripravljajo, tega celo Niževci sami niso vedeli. Govorili so o Hmelniku, o njegovem bregu na Sišč in o ubožnikih iz Čerkesa, Boguslavja, Korsuna in drugih mest, ki so hiteli za njim. Tudi so pripovedovali še kaj drugega. Že več let so krožile vesti med ljudmi o veliki vojski s pogani, katero je hotel kralj, da bi s štirimi molojcem k plenu pripomogel. Rekli pa so, da je Poljaki ne marajo; — zato so se vse te vesti zmešale med seboj ter rodile v glavah nemir in pričakovanje nenavadnih dogodkov.

Ta nemir je pridri tudi za ljubezensko zidovje.

Na vse te znake ni bilo varno zapirati oči; te navade tudi ni imel knez Jeremija. V njegovi oblasti nemir ni mogel tako hitro vzkipeti, — ker je strah krotil vse. Čez nekaj časa pa so vendar jeli dohajati iz Ukrajine glasovi, da se kmetje tu in tam protivijo plemstvu, da hočejo iti piloma na vojake a pogani, in da se število ubožnikov na Sišč čedalje bolj množi.

Knez je torej razposlal poslanca k gospodu Krakovskemu, k gospodu Kalinovskemu, k gospodu Lobodi v Perejaslavje; — sam pa je pozval domov po stepnih stražnicah razpostavljene vojake. Med tem so dohajale pomirjujoče vesti. Gospod veliki hetman je povedal vse, kar je vedel o Hmelniku; ni pa hotel pripoznati, da bi nemir mogel nastati iz tega. Gospod poljni hetman je pisal, da se "mladina, kakor čebeljni roji, vsikdar razburja v pomladi". Samo edini Zaevlil-hovski je poslal list, v katerem je rotil kneza, naj nilesar ne zamari, ker ta burja prihaja iz Divjih Polj. O Hmelniku je vedel povedati, da je šel na Krim h kanu, prositi pomoči. "Kakor mi prijatelji iz Sišča poročajo," pisal je, "nabira tam kočevi iz vseh logov in rek vojake, pešce in konjanike, ne pove pa nikomur, zakaj to dela; torej mišlim, da ta burja prihruje na nas in če se zgodi a tatarsko pomočjo, more prinesiti grozno nesrečo vsem ruskim pokrajnam."

Knez je zaupal Zaevlil-hovskemu več, nego hetmanom, ker je vedel, da nihče v vsej Malorusiji ne pozna tako dobro Kozake in njihov premetenost, kakor on. Sklene torej zbrati kolikor mogoče obilo vojakov in ob enem priti resnici do živca.

Nekega jutra ukaže poklicati k sebi gospoda Bihoveca, poročnika valaškega prapora ter mu reče:

"Kot moj poslanec jezdit na Sišč k gospodu atamanu kovevemu in mu daste to pismo s mojim uradnim pečatom. Da boste pa vedeli, kaj pravzaprav hočem, povem vam še, da je list samo navidezen. Vsa važnost vašega poslanstva pa tiči v vašem razumu; proizvedite o vsem, kar se tam godi, koliko vojske so že sklicali in je še sklicujejo? Priporočam vam še posebno, da si pošlčete takšnih ljudi, od katerih boste mogli zvedeti vse podrobnosti o Hmelniku, kje je in če je resnica, da je šel v Krim prosit Tatarje pomoči? Ste me razumeli?"

"Kakor bi mi kdo na dlan zapisal."
"Jedite precej na Čehrin in potoma ne pošiljajte več nego eno noč. Ko tje dospete, idite k praporščaku Zaevlil-hovskemu, da vam bo dal pismo na svoje prijatelje na Sišč, katere jim tajno oddaste. Od Čehrina odplujete po vodi v bajdaku na Kudak, sporočite gospodu Grodzickemu moj poklon in dajte mu to pismo. On vas ukaže prepeljati čez "borobe" ter oskrbi potrebne brodnike. Na Sišč se tudi dolgo ne mudite; glejte, pošiljajte, pa se vrnite, ako boste živi, ker to poslanstvo ni lahko."

"Vaša knežja svetlost ste moj zapovednik. Koliko naj vzamem ljudi?"

"Vzemite štrideset poštnih. Odidete danes proti večeru, pred večerom pa pridete še po poduk. Zaupam vam kaj važno nalogo."

Gospod Bihovec je vesel odšel; v prednji sobi pa sreča Skretuskega z nekaterimi častniki od topničarstva.

"Kam pa?" vprašajo ga.
"Že danes odidem."

"Kam? Kam?"

"V Čehrin in od tam naprej."
"Pojdi z menoj," reče Skretuski.

Spremišvi ga v svoj stan, začne ga nagovarjati, naj mu odstopi to nalogo.
"Kakor si moj prijatelj," reče mu, "zahtevaj, kar hočeš, turškega konja, tkanin, vse ti dam, po ničemur mi ne bo žal, samo dovoli, da jaz grem namesto tebe, ker tako hrepeni v te kraje moja duša. Hočeš denar, dobiš ga, da le odstopiš. Slavo ti itak ne prinese, ker se vojska, če že ima nastati, tam najpoprej začne; — in lahko pogineš. Vem tudi, da ti je Anica ljuba, kakor tudi drugim; — če odideš, pa ti jo drugi izneverijo."

Ta poslednji vzrok seže še najbolj do živca gospodu Bihovecu; pa se je še upiral. "Kaj poročeš knez, če odstopim; ali mi mar ne bo zameril? To je knezova zadeva, tako narobe!"

Skretuski, ko je to slišal, teče h knezu ter prosí pažeta, naj ga naznani.

Čez kratko vreme se paže vrne z naznanilom, da knez dovoljuje vetopiti.

Namestniku je hudo bilo srce strahu, da sliši kratko "ne!", po tem bi mu ne ostajalo drugega, nego opustiti vso namero.

"Kaj hočeš?" vpraša knez, zagledaviši namestnika.

Skretuski mu pače k nogam.

"Svetli knez, prišel sem najpokorneje prošiti, da bi poslanstvo na Sišč meni izročili. Bihovec bi nemara odstopil, ker je moj prijatelj, meni pa je ta pot tako draga kakor moje življenje. Bihovec se sam boji, da bi se vaša knežja svetlost za to nanj ne jezili."

"Za Boga!" reče knez. "Saj ne bi bil drugega poslal nego tebe, pa misliš, da bi nerad šel, ker si se šele vrnil z dolgega potovanja."

"Svetli knez, ko bi me vsak dan poslali, na to staran bi vsolej šel z veseljem."

Knez ga gleda nepremično s svojimi črnimi očmi in čez nekaj časa vpraša:

"Kaj imaš tam?"

Namestnik je stal kakor zločinec, ki ni zmogel prenesti preiskovalčevega pogleda.

"Že vidim, da moram povedati resnico," reče, "ker se razumu vaše knežje svetlosti nobene skrivnosti ne morejo skriti. Le tega ne vem, če najdem milost v oči vaše knežje svetlosti?"

Zdaj začne pripovedovati, kako je spoznal hčer kneza Vasila, kako se je vanjo zaljubil in kako rad bi jo sedaj obiskal in po vrnitvi iz Sišča pripeljal v Ljubno, da bi bila pred kozoško nevarnostjo in nadležnostjo Bohunova varna. Zamolčal je samo pogoje stari kneginji; to mu je zabranjevala dana beseda. Mesto tega pa je začel prositi kneza, da mu izroči Bihovecovo poslanstvo. Končno mu reče knez:

"Že itak bi ti dovolil iti in ti dal ljudi; ker si pa tako modro naravnal, da hočeš pri tem poslanstvu tuki zase nekaj storiti, moram ti še tem bolj ugoditi to ljubav."

To rekši, tlesne z roko in ukaže pažetu, naj pokliče gospoda Bihoveca.

Namestnik poljubi veselja knezu roko; ta pa ga prime za glavo in mu reče, naj počaka. Neizmerno je ljubil Skretuskega, kot vrliga vojaka in častnika, na katerega se je smel popolnoma zaupati. Poleg tega je še bila med njima vez, ki več podložnika z gospodarjem in nasprotno. Okoli kneza je bilo dokaj dvornikov, služabnikov in li-zunov, ki so iskali svoje koristi; toda bister Jeremov razum je dobro vedel, komu sme upati. Vedel je, da ga Skretuski ljubi, kakor očetja; zato ga je cenil in mu bil hvaležen za ljubezen.

Z radostjo tudi zasliši, da za njegov ljubljenec ljubi hčer Vasila Kurčeviča, starega služabnika Vilnjevečkih; njegov spomin je bil knezu tem dražji, čim žalostnejša je bila njegova usoda. "Ne iz nevalečnosti do kneza," reče, "nisem proizvedoval po hčeri, ampak ker se varuhi niso dali videti v Ljubnem; tudi mi ni dcšla nobena pritožba; — zato sem sodil, da so pošteni. Ko si me opomnil na njo, hočem se je spominjati, kakor svoje lastne hčerke."

Ko Skretuski to sliši, se ni mogel dovolj nadržiti knezovi dobroti. Zdelo se mu je, da si očita, ker se zavoljo raznih opravkov ni brigal za usodo nekdanjega vojaka in dvornika.

Med tem vstopi gospod Bihovec.

"Gospod," reče mu knez, "ostanem mož-be-seda. Če hočete, pojdete; toda prosim, storite mi to ljubav in odstopite naročilo Skretuskemu. Ima tam svoje važne opravke, ki jih hoče potoma izvršiti; jaz pa še kaj ugodnejšega najdem za vas."
"Svetli knez," odvrne Bihovec, "prevelika je ljubav vaše knežje svetlosti; ko morate ukazati, odločitev meni prepuščate. Ne bil bi vreden te ljubezni, ko bi je ne sprejel z najhvalečnejšim srcem."

"Zahvali se prijatelju," reče knez, obrnivši se k Skretuskemu, "ter idi, da se pripraviš na pot!"

Skretuski se toplo zahvali Bihovecu; v nekoliko urah je bilo vse pripravljeno. V Ljubnem mu je že davno presedel; to poslanstvo je ugaljalo vsem njegovim željam. Najpoprej je imel videti Heleno, in potem — resnica, — je bilo treba, da se za del časa poslovil od nje, ter gre naprej na Sišč; toda drugače ni šlo. Čakati je moral, da bo do pota po neizmernem deževju za potovanje pripravna. Poprej bi kneginja ne mogla s Heleno v Ljubno, v zato je moral Skretuski sedeti v Ljubnem, ali pa v Rozlogih. Poslednje pa bi se ne strinjalo z dogovorom s kneginjo, in kar je še več, — vzbujalo bi kaj lahko Bohunovo sumnjo. Proti njegovim nakanom bi mogla Helena biti varna šele v Ljubnem. (Dalje prihajajo.)

Deseti brat.

ROMAN.

Spisal Josip Jurčič.

(Nadaljevanje.)

Premišljeva je razne izkušnje in dogodke današnjega dneva se vleče v mehko posteljo s ladjkim občutkom trudnega človeka, ki je dan preživel popolnoma zadovoljen z njegovim koncem. Komaj nekaj ur poprej so ga se obhajale bridke misli, tožil je nad svojo usodo, ki mu ni dala veliko več kot revščino, ki ga je držila, ko je bil že blizu praga svojih želja, k tujim ljudem, — a zdaj je bil srečen, zakaj vedel je, da so ti ljudje dobri. Že davno je bil opravil svojo kratko večerno molitev, pa zaspati ni mogel; razne podobe, ki jih je po dnevi imel pred očmi, so se mu vrstile v spominu. Zdravnik Venecelj posameznici člani grajske družine, miloglasne besede Manične, prelepa njena podoba — ah, kako srečen mora biti ta Marijan, ki je menda njen ženin — čudna prikazen deseti brat, njegove pročne besede — vse se je mladeniču čudno vrtelo po glavi, dokler ni naposled vendarle zadremal.

Ko se je Lovre drugo jutro zbudil, je bil že velik dan. Sonce je prijazno sijalo skozi njegovo okno. Čutil se je, kako da je tako trdno in dolgo spal, kar ni bila sicer njegova navada.

"Ljudje si bodo mislili, da sem bogve kak zaspanec in nemarnež," je dejal in skočil naglo na noge. Ura je bila že osem. Obležo je našel že očejeno in pripravljeno. Hitro se opravi in odpre okno.

Zdaj šele je mogel natančneje ogledati kraj in lego gradu, svojega novega bivališča.

Slemenec so stale na nizkem griču. Vrt je bil prerasten z gostim sadjem, ki ga je snoči le na pol videl, in se je razprostiral po rebri posebno lepo na južno stran. Precej za vrto pa se je začel travnik ob obeh straneh malega potoka, ki se je vil daleč po vedno ožji dolini med vrbovimi grmi in bleščal v jutranjem soncu. Tu di velika samotna lipa, ki je ponočno na samem raztezala široko razrastle veje, se je videla s strani. Na koncu dolgega žleba se je izlival potok v širok ribnjak, ki je bil podoben malemu jezeru. Na obeh straneh ribnjaka pa se je vzdigovala kamenita strmina, na desni strani gosto prerastla, na levi pa gola. Na vrvišenini pa je stala vasica, ki se je okolič kaj lepo podajala. Med gradom in vasko je bila majhna podružna cerkvice z ograjenim pokopalščem, ki so jo bili postavili nekdanji slemenški gospodje.

Proti vzhodu čez vrt in čez travnik pa je Kvas videl večje domovje; ker je pa stalo tik hote in se ni videlo iz drevja, zato ni mogel razsoditi, ali je hiša premožnega kmetskega moža ali pa gradič. To je bil Polesek.

Ko je tako gledal skozi okno, je zapazil desetega brata, bosenega in opravljenega kot večeraj; ravno je izza konjskih hlevov prignal konja, ki ga je on večeraj jeznil. Imel je veliko batino v roki in je konja neusmiljeno vsipaval prek reber po dolgem. Prisedši mimo okna je zagledal Kvasa, namečikal z očmi, raztegnil široka usta na čuden smeh in zavpil: "Dali so mi gospod, da bom zvertil Peharčku nazaj, hi! Pa ta božja stvar tako hodi kakor požn na vlak. Krjavlju jo bom dal na popravo, takole."

Pri zadnji besedi zopet loputne z gorjačo po konju. Kvas ni vedel, ali bi se smejal ali jezil nad neusmiljenim človekom, katerega je še nekaj časa lovil z očmi.
Stara hišina je pokukala v izbio in videč, da je vstal, ga poklicala k zajtrku, ki mu ga je postavila na mizo. Ob enem mu je pravila, da so drugi že zunaj: "gospod pri ljudeh, ki češplje tresejo na gornjem vrto, gospa pri sušni jami, gospodična pa hodijo dobi po vrtu."

Četrte ure potem je bil tudi Kvas na vrtu. Nasproti mu pride Manica. Danes se mu je zdela še veliko lepša. Voščil ji dobro jutro in ona ga vpraša, kako mu kaj dopade na Slemencah, kako je spal in druga čisto navadne reči, na katere je Lovre rajši odgovarjal, kot dostikrat na še tako važne. Precej pri tem razgovoru pa je čutil, da ima gospodična nekaj v sebi, kar jo postavlja veliko višje, in ravno zato je bilo vse

njegovo obnašanje akoro nekako boječe. Gospodična je, to menda izprevidela, zakaj govorila je z njim kakor s starim znancem, pristo in domače.

Ob to prijeto družino pripravil Kvasa človek, ki mu je bil do zdaj še neznan, pa je prišel naravnost z grada in moral biti torej domač.

"Glejte, tu prihaja naš stric Dolef!" reče Manica, in ko se je mož približal, je dejala: "Stric, to je gospod Kvas, naš učitelj."

Novi prišlec je bil precej prileten in suh kot sama kost. Po vsej svoji zunanji opravi ni bil ničkar dober, da bi bil član grajske družine. Po špicastem koščnem obradku so rastle zapuščene in zastarele ščetine, ki so zmursene in nerazčesane pričale, da jih ima lastnik samo zato, ker je prenemaren, da bi jih obril. Čelo vrhu vdrlih in motnih oči je bilo visoko, pa nagrbčeno, kolikor ga je bilo videti izpod nekdanjega belega, zdaj pa orumenelga in raztlačenega slamnika in ravno tako razmršenih, semtertja že osivelih dolgih las. Obleka ni povedala, ali je gospod Dolef star krojač ali rokodelski popotnik, kakor jih srečavaš večkrat na veliki cesti z opraseno culo na plečih, ali drugi deseti brat. Oguljena sukna, na komolcih, že skoro vrtla, zapeta do brade, je segala komaj do tistega dela našega telesa, ki pri sedenju in tepenju največ trpi. Hlače so bile dolge, ozke, a za drobne koščene noge vendar še preohlapne, spodaj pa, kjer so se dotikale rjavčevljeve, blatne in s peto pohojene.

"Salve, prijatelj, ali ste prišli? No, dobro, da ste prišli! Midva se bova šele kaj zmenila, dva študijozna, eden mlad, eden star. Deklina, le pojdi, ti ne razumeš nič tega, kar se midva lahko meniva."

Rekli izvlače iz žepa malo kmetsko pipico in zamazan mehur tobaka in si je natlačil. Manica odide po vrtu, poprej pa nekako smeje se pogleda Lovreta, ki je strme gledal tega moža in ni vedel, kako bi odgovoril; ni vedel, ali je prav razumel ali ne, ko je dejala: "Tu prihaja naš stric."
"No, vidim se vam kakor kak "vacuus viator" (pohajaj brez dela), kakor Latince pravi, ne vem že kateri. Ovidij, Vergilij ali Horacij. Pa to nič ne de, če človek dolgo živi, mu vse pride v kožo. Včasih smo bili že drugi dvojčeta, "fumius Troes" (bili smo tičeli), veselo smo živeli, pili in peli, da nikdar tega, in Adolf, svojega očetja dragi sin, ki bi bil imel dobiti tolar vragan vrhu glave in nositi črn talar, ni bil zadnji. Pa zdaj so vse tiste urice po zlu. Povejte mi, tovariš moj, kaj bo iz vas, kam se boste zdaj obrnili, ko ste dognali sedmo in osmo šolo?"

"Ne vem še, nisem se še odločil," odgovori Kvas.

"V semenišče ne!" vpraša stric Dolef in vtakne tlečo gobo v tobak.

"Najbrž, da ne."

"Pa zakaj ne? Glejte, ko bi se jaz ne bil premislil in bi bil to, kar so moj rajni oče menili, da bodem, bi bil zdaj ves drugačen mož, kakor sem. Dekan bi bil in še kaj več. Pa to se ve, ko ne bi bilo na svetu pijače, bi bilo marsikaj drugače. Ako bi se pes ne bil za grmom zamudil, pa bi bil ušel zajca. Tako bi bili mož oče bolj pametno storili, če bi bili še nekaj malo časa živeli. Ko so umrli in je moj brat prevzel gospodarstvo, ta Benjamin, tačas je Dolef dobil po oporoki nekaj petice več v roke in halo! Kakor bi vraga izpustil, je bilo vse naše. Štirje pravi smo bili: jaz, neki Logar, Vesel, pa neki baron Frik. Mi štirje smo imeli groše in ves svet je bil naš pri poliku. Jeminej; to so bile urice! Na Starem trgu je bila lepa Nežika, tista nam je točila do štirih črez polnoč. In pili smo ga dan na dan. To je bilo zadnje leto, v prvi klopi sem sedel, — imeli smo zgrabnega profesorja, ki je vedno nosil palico pod pazduho na ulcah poleti in pozimi; ta je imel latinščino. Jaz sem bil poprej zmerom priden in to mi je potlej, ko sem samo pil, tako prav prišlo, da sem ravno tako izhajal kot drugi, ki so žepeli zvečer do desetih v bukvah. "Quid tu censens?" (Kaj ti praviš?) je prišla vrsta name in Dolef se je vzdignil iz prve klopi, malo bled in krvavih oči, pa vendar še čvrst, in se je tako odrezal, da so vsi strmeli. In na večer smo kopet in zopet pili. To so bile urice! Povejte mi, ali je da

našnji dan še kaj vselega svetala?"

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,
Hermine, Pa.

Krojača

na Ely in okolici se priporočava za krojaško delo nova obleka, zimske suknje, čiščenje, krpanje, likanje, barvanje, moške, ženske in otročje obleke. Sme v zvezi z najboljšim Dry Cleaning in Dyo House družbo. Naša delavnica je v livšem poštnem uradu.

JOE KOMATAR, and
JOHN TERAN Company,
ELY, MINN.

Naročniki! Pozor!

Poštni zakon zahteva, da je vaša naročnina plačana vnaprej. Znamenje (November 30-18) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pošite nam dopisnico stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi družstveni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Z novim letom bo naročnina povišana in sicer iz \$3.00 na \$4.00. Sedaj je še čas, da se naročite po stari ceni. Na delo!

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SKRBITE ZA STAROST

Najboljše zdravilo za zdravje mladosti.

STARODAVNA TAJNOST

Vivai je zdravila, za sposobnost v starosti.

H. H. von Schlick je poznan tisoče ljudem, mosem, ženam in otrokom. On je podal svoje tajnost bolehalim in nesposobnim, ki so boleli v svojem življenju.

Gospod Von Schlick v 40. letih svoje starosti ves vničen valed boleznii se je sezeli a starim Borisom Marokoffem rodom iz Bolgarije. Moš je bil 96 let star a vendar telesno zdrav in močan zdravca duha, rudedih le in čvrsto žarečih oči. Povedal mu je, da v njegovi rodni zemlji ljudje vsi živjajo domača naravna zdravila.

Ali ho bolgaraki narod vzdržal vse težke udare, ki padajo nanj? Ako že ni vojna, ki ogroža njegovo zdravje in varnost, tedaj je smrtonevnarna bolezen ali po strašna lakota. In čudno je, Bolgari so danes najbolj trdni narod v Evropi. Naj bo kriza kakorinkoli, tedaj se sinovi Bolgarije — in hčere tudi — dvignejo, da se ji postavijo v bran z vso silo in odločnostjo, da svet strmi.

Mi pak se ne čudimo več šilavnosti bolgarskega naroda. Vemo, kaj jim daje moč, da zmagajo vse zahrbitne nade vojne, kuge in lakote. Ni več nobene tajnosti, pvedno imajo čisto kri, ker pijo zeliščni čaj, to je zanesljivo družinsko zdravilo, katerega ima bolgarska mati vedno na polci pripravljeno za takojšnje porabo.

Prvotni zeliščni čaj Bolgarov se zdaj izdeluje v tej deželi in je dal le tisočim popolno zdravje. To je sredstvo proti zaprtju, slabosti, slabemu prebavljanju, proti bolečinam v želodcu, jetrah, obistih in rpi krvnih nepravilnostih. Von Schlickov Bolgarski Krvni Čaj v tem sime sebi para. Ako se ga vzame vročega predno se gre spat, takoj in popolnoma odpravi prehlad in prepreči, da se ne razvije influenza ali pa jetika.

BOLGARSKI KRVNI ČAJ se dobi v zavoju, ki zadostuje za celo družino celih pet mesecev. Po pošti velja \$1.25; 3 zavitkov po pošti \$5.00; 7 zavitkov po pošti \$6.25. Pošlaja se po poštnem povzetju in zavarovano po sprejemu zneska, ali pa vam pošljemo po C. O. D. Naslov:

H. H. VON SCHLICK,
President Marvel Products
Co., 6 Marvel Bldg.,
Pittsburgh, Pa.